

RUMKALE

GAZİANTEP 2014

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Gaziantep İli, Nizip ilçesi sınırlarında bulunan Rumkale, Yavuzeli İlçesine bağlı, Kasaba Köyü'nün güneyinde yer alır. Merziman Çayı ile Fırat Nehri'nin kesiştiği bir noktada, sarp kayalıklarla çevrili yüksek bir tepe üzerinde bulunan Rumkale; İl merkezine 62, Yavuzeli İlçesine ise 25 km. uzaklıkta olup, gayet sağlam ve müstahkem bir kaledir. Günümüze kadar geçen tarihi süreç içerisinde çeşitli adlar ile anılır olmuştur. Asurlular döneminde Şitamrat, Süryaniler Kal'a Rhomayta, Ermeniler Hromklay, Memlûklüler döneminde Kal'at el-Müslimin adı ile anılan kale daha sonraları Kale-i Zerrin (Altın Kale), günümüzde ise Rumkale adı ile anılmaktadır.

Rumkale, 120x230 m. ebadında yaklaşık 3500 m² lik bir alanı kaplamakta, doğayla uyumlu bir mimariye sahip olup, büyük ve kesme taşlarla inşa edilmiş,

Rumkale is settled in the south of Kasaba village of Yavuzeli District near the boundaries of Nizip District in Gaziantep. Rumkale is a strong and fortified castle - 62 kilometres to the city center and 25 kilometers to Yavuzeli District, settled on a high hill surrounded by steep rocks at a meeting point of Merziman Brook and Euphrates River. It has been called with various names throughout the history up to now. In the age of Assyrians it was known as Shytamrat, as Kal'a Romayta by Suryoyos, as Hromklay by the Armenians, as Kal'at el-Muslimin in the age of Memlucs, later it was called as Kale-i Zerrin (Golden Castle) and today it is called as Hromgla (Rumkale).

Rumkale covers an area of nearly 3500 m² with the size of 120x230 meters wide with a harmonious architecture with the nature. It was built with big, face stones and has

bir tanesi doğuya yani Fırat Nehrine, diğeri ise Merziman Çayı'na açılan iki kapısı bulunmaktadır. Kuzey ve doğuda bulunan surlarda dikdörtgen bir plana sahip 7 burç ve kuzeyde çok sayıda mazgal pencere yer alır. Günümüze kadar sağlam olarak gelebilmiş olan burçlar surların kuzey kesimindedir. Kalenin güney kesimi ise 12. yüzyılın başlarında, 30 m. yüksekliğinde ve 20 m. genişliğinde insan eli ile oyularak hendek haline getirilmiştir.

Rumkale'yi 1838 yılında ziyaret eden Mareşal Helmut Von Moltke, kayanın nerede bittiği, insan eserinin nerede başladığını kestirmenin güç olduğunu ve kaleden bakınca Fırat Nehri'nin gümüş bir şerit gibi ayaklar altında uzanıp aktığını belirtmektedir. Rumkale, Birecik Barajı'nın su tutmasıyla

two gates one of which facing to Euphrates River on the east coast the other opening to Merziman Brook. There are 7 bastions having rectangular plans on the west and east ramparts and on the north there is a great number of crenel windows. The bastions reaching safe today are on the north side of the ramparts. The south side of the castle was constructed as a ditch engraved by handworks at the beginning of the 12th century with a height of 30 meters and 20 meters width.

Field Marshal Helmut Von Moltke, visited the castle in 1838, pointed out that it was difficult to predict where the rock finished and where the human work started and Euphrates River was flowing under the feet of man like a silver line. Rumkale was constructed into by a peninsula covering its three sides with water after Birecik Dam kept

birlikte üç tarafı sularla çevrilmiş olup, bir yarımada haline gelmiştir.

Kalede bugün görülebilen mimari yapılar arasında, Osmanlılar döneminde yapılmış mescit, Aziz Nerses Kilisesi, Barşavma Manastırı, çok sayıda yapı kalıntısı, su sarnıçları ve bir helezonik su kuyusu vardır. Helezonik kuyu içerisinden basamaklarla Fırat Nehri'nin seviyesine kadar inilebilmektedir. Kuyu yaklaşık olarak 8 m. genişliğinde ve 75 m. derinliğinde olup, Fırat Nehri'nden su temin etmek için yapılmıştır. Kuyunun silindirik iç yüzünde kayanın oyulmasıyla helezonik bir merdiven meydana getirilmiştir.

Fırat Nehri boyunca ele geçen çakmak taşından yapılmış aletler ve diğer kalıntılar, insanların Rumkale ve çevresinde Yontma Taş (Paleolitik) döneminden beri yerleştiğini kanıtlamaktadır. Bu dönemden sonraki iskan yerlerini ise Fırat Vadisi'nde Tunç Çağından başlayıp Kalkolitik Döneme kadar inen höyüklerle izlemekteyiz. Rumkale ve çevresiyle ilgili antik kaynaklardaki ilk bilgiye, Asur Kralı III. Salmanassar tarafından MÖ. 855'te zapt edilen "Şitamrat" yerleşimiyle ulaş-

water. Among the architectural works exhibited today; there is a small mosque (mescid) built in Ottoman Age, Saint Nerses Church, Barşavma

Monastery, various construction ruins, water cisterns and a helical water. It is possible to climb down to the level of Euphrates River by the help of stairs in the helical water well. The well is approximately 8 meters wide and 75 meters deep and was built in order to provide water from the river. A helical stair was built by engraving the rock in the inner cylindrical surface of the well.

The tools made from the flint stones and other ruins obtained along the Euphrates River has proved that people had lived in and around Rumkale since Paleolithic Age. We can follow the other settlements after that age with tumulus started from Bronze Age to the Calcolitic Age in Euphrates Valley. We can reach the first knowledge in antique references about Rumkale and its surrounding with 'Shytamrat' location conquered by Assyrian king 3rd. Salmanassar in BC 855 in antique references. It is told by the researchers that place was Rumkale. The surrounding of Rumkale was settled at the ages of Meds,

Barşavma Manastırı

Barşavma Manastırı

maktayız. Bu yerin Rumkale olduğu araştırmacılar tarafından ifade edilmektedir. Rumkale çevresi bölgedeki stratejik konumu sebebiyle Med, Pers, Hellenistik ve Roma dönemlerinde de iskan görmüştür.

Hız. İsa'nın havarilerinden Johannes (Yuhanna)'in Roma döneminde Rumkale'yi mesken yaparak kayadan oyma bir odada İncil'in nüshalarını çoğalttığı rivayet edilir. 11. yüzyılda Rumkale "Hromgla" adıyla önemli bir konumdadır. 1113'te III. Grigoris, Rumkale'yi Joscelin'in dul karısından satın almış, katolikosluk (başpiskoposluk) makamını buraya yerleştirmiştir. Şair Aziz Nerses, mezheplerin birleştirilmesi nedeniyle imparator elçileri, Kayşum ve Yakubi Baş Patrikleri ile Rumkale'de toplantılar yapmıştır. 13. yüzyılda Rumkale'de birçok Yakubi'nin olması sebebiyle Yakubi Patriği II. Ignace, Rumkale'de bir kilise yaptırmıştır.

Persians, Hellenistic period and Romans because of its strategically site.

It is narrated that one of Chris' apostles, Johannes, by settling in Rumkale in Roman Age, and reproduced the copies of the Bible in a room engraved in rock. Rumkale had an important situation with its name in the 11th century. In 1113 3rd Grigoris bought Rumkale from the widowed wife of Joscelin and settled there. Poet Saint Nerses made meetings in Rumkale with emperor's ambassador and head patriarchs of kayshums and Yakubis in order to get together the sects. In the 13th century, jacubi patriarch 2nd Ignace constructed a church in Rumkale because there were alo of Jacobis. Later, he chose the castle as patriarchate post.

Memlucs besieged the castle in 1279 but could not take it in their first attempt.

Sonraları kaleyi patriklik makamı olarak seçmiştir.

1279'da kaleyi kuşatan Memluklular bu aşamada kaleyi zaptedememişlerdir. Ancak Memluklu Sultanı Melik el-Eşref 1292'de Rumkale'yi tekrar kuşatmış olup, Rumkale'nin fethi gerçekleşmiştir. Sultanın emriyle Suriye Naibi Sancar Suca tarafından tamir ettirilen Rumkale, Kal'at el Müslimin adını almıştır. Daha sonraları ise Kale-i Zerrin (Altın Kale) olarak adlandırılmıştır. Rumkale Memluklular zamanında yeniden uç kalesi olarak kullanılmışsa da, eski parlak dönemini bir daha yaşayamamıştır. 1516'da Osmanlıların eline geçen Rumkale, Halep Eyaleti'nin Birecik Sancağı'na bağlı bir kaza haline getirilmiştir.

17. yüzyılda Rumkale'yi ziyaret eden Evliya Çelebi, Rumkale'nin bir tepe üstünde sağlam bir kale olduğunu, dışarıda camisi,

However, Sultan of Memlucs Melik el-Eshref besieged the castle in 1292 and conquest was achieved. With the orders of the Sultan, the castle was restored by the Syria Governor Sancar Suca and it was named as 'Kal'at el-Muslimin'. Later it was called as "Kale-i Zerrin" (Golden Castle). Although Rumkale was used as front castle in Memlucs Age but it could not live its old glorious days. It was conquered by Ottomans in 1516 and was made a district related to Birecik Sanjak of Aleppo State.

Evliya Çelebi visiting Rumkale in the 17th century and wrote that the castle was a strong one on a hill and there was a mosque, an inn, a Turkish bath and a small bazaar outside the castle and he emphasized on the abundance of fruit and gardens. Today all of these fruit gardens have stayed under the water of Birecik Dam Lake.

hanı, hamamı ve küçük bir çarşısı bulunduğunu, bahçe ve meyvelerinin bolluğunu vurgulamıştır. Günümüzde bu meyve bahçelerinin tamamı Birecik Baraj gölünün suları altında kalmıştır.

Aziz Nerses Kilisesi ve Barşavma Manastırı

Kilise, kalenin güneyinde yer almakta olup, 12. yüzyılın sonlarına doğru 1173'te Şair Aziz Nerses tarafından inşa ettirilmiştir.

18. Yüzyılda Rumkale'yi ziyaret eden Richard Peacock bu yapıdan "Gotik" tarzda küçük ama güzel bir kilise olarak bahsetmiştir. Kilise, büyük olasılıkla Ani'li Samuel'in Tarihi'nde sözünü ettiği hükümdarlık kilisesi olmalıdır.

Ancak günümüzde kilisenin doğu cephesinin yamaca yaslanan bölümü dışında kalan yerleri yıkıktır.

Saint Nerses Church and Barshavma Manastery

The church takes place on the south of the castle and it was constructed by Poet Saint Nerses towards the end of the 12th century at 1173.

Richard Peacock visiting Rumkale in 18th century told about the church as a small but a beautiful one built by poet Saint Nerses with 'Gothic' style. The church most probably must have been the kingdom church mentioned in Ani Samuel's History. However, except the east front of the church leaning against the hillside all sides are ruined today.

The Monastery is located inside and on the north of the castle.

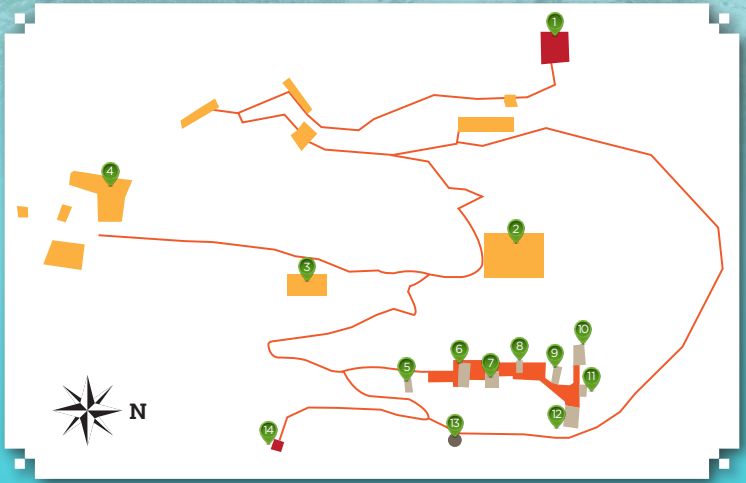
Manastır ise kale içinde ve kalenin kuzeyinde yer alır. M.S 13. yüzyılda Yakubi Azizi Barşavma kendi adına, birbirine bitişik iki yapı halinde inşa ettirmiştir. Günümüzde ise manastırın bazı bölümleri ayakta kalmıştır.

Binyıllardır insanoğlunun yaşam kaynağı olan Fırat Nehri'nde; Atatürk Barajı'ndan Zeugma Antik Kenti'ne kadar olan 99 km'lik aksını, Fırat Kültür Vadisi'ne dönüştürülme çalışmaları devam etmektedir.

In A.D. 13th century Yakubi Saint Barshavma made two buildings next to each other constructions with his own name. Today some parts of the monastery could have remained.

The Euphrates River has been a vital resource to people for thousands of years. Work is now being carried out along the 99km stretch of the river from the Atatürk Dam to the ancient city of Zeugma that will turn the area into the "Euphrates Culture Valley".

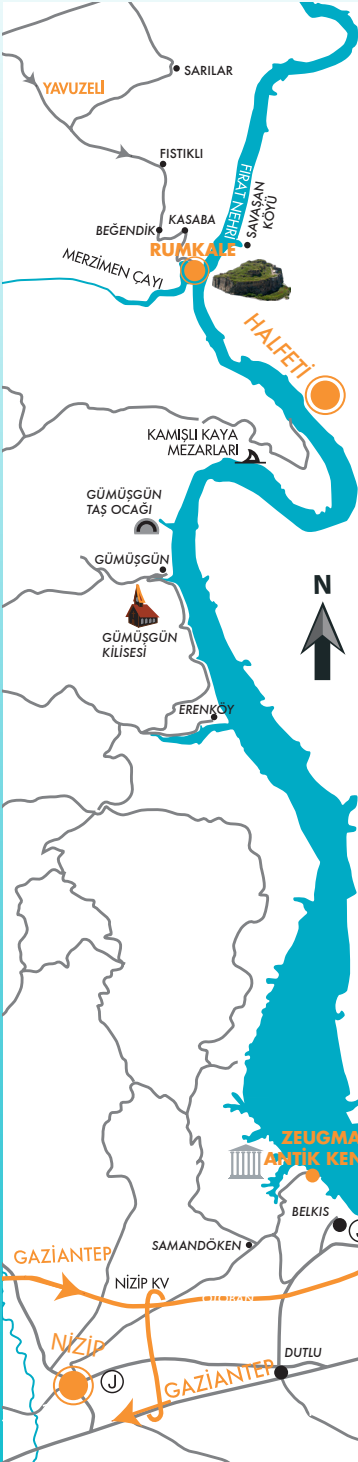

Merzimen Çayı İskelesi
Başsavma Manastırı
Dink Damı
Aziz Nerses Kilisesi
Ev
Hediyelek Eşya
Sergi Salonu

WC
İdari Bina
Bekçi Evi
Mescit
Cafeterya
Sarnıç
Fırat Nehri İskelesi

*Alanda bulunan yapılar 2014 yılında restorasyonu yapılmakta olup 2015 yılında hizmete girecektir.

Nasıl gidilir ?

Rumkale'ye Gaziantep'in Yavuzeli ilçesine 25 km. uzaklıktaki Kasaba Köyü'nden teknelerle ulaşım sağlanmaktadır.

How to go ?

One can reach to Rumkale by boats from Kasaba village 25 kms to Yavuzeli town of Gaziantep

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İL KÜLTÜR ve TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ
Tel : 0342 230 59 69
Faks : 0342 232 84 81
www.gaziantepkulturturizm.gov.tr
iktm27@kulturturizm.gov.tr

